

REGALOS del present número:

Ultim folletí y cobertas de la juguina en un acte

UN ECLIPSE DE LLUNA

(FREDERICH FUENTES, FILL).

14 de la interessant novela ilustrada

LA "MIONETTE"

(EUGENI MULLER, traducció de BORI Y FONTESTÁ).

Núm. 49.

15 céntims.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Raurich, 20, principal.

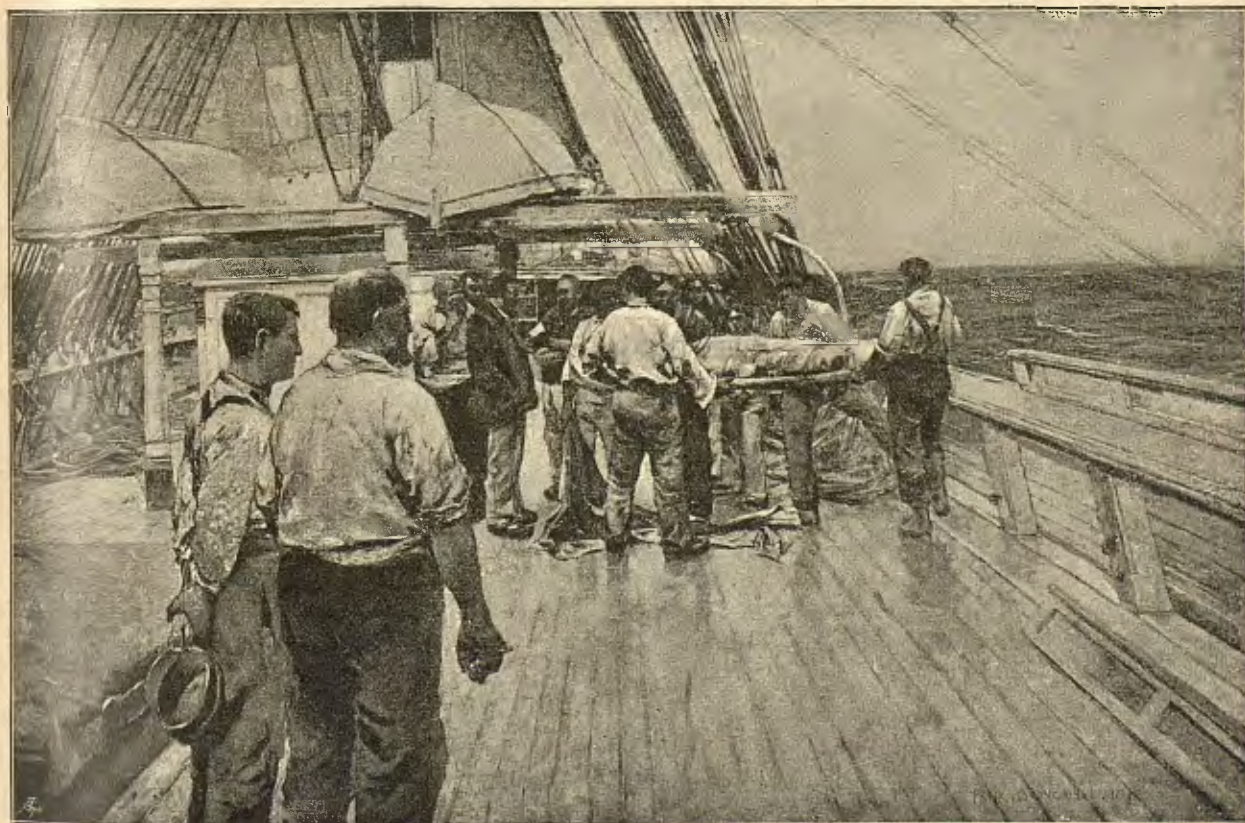
NÚMERO CORRENT. 15 CÉNTIMS.

» ATRASSAT. 20 »

Director: J. Nyné Rabell.

Administrador: Bartomeu Lloró.

CUADROS CÉLEBRES

EI S FUNERALS EN ALTA MAR

Maig.

Las testas de las montanyas beneheixen als cels que las han coronat de flors y adoran al Sol porque las ha rejuvenescut fonentlashi'l casquet de blanca neu sota del que dormían ab l'esperansa d'un plaher futur... Y els cels que s'han endut las neus, riuhen de gaubansa al véuer las testas de las montanyas qu'amparan a las planuras mitj adormidas ab un somni suau, ab un somni que's desfá y's desprén com el perfúm dels cels...

Y els planetas vehins, com hi deuen gosar veyent la nostra florida... com deuen envejar las nostras flors, y com deuen plorar sota llurs neus fredissimas!... Com tremolan de fret y ab son ull fit y amatent ens contemplan! Son els envejats y els envejados... Y la mar s'enriu dels planetas, y ab benevolensa grata reproduheix llurs imatjes... y els besa ab sas ayguas argentadas... y els planetas s'hi desfán alli dalt per besarla... però'ls besos son llunyans, llunyans... la mar no més besa y amanyaga que llurs rostres pàlits, retratats en sas ayguas... Si els planetas la besessin ab llurs llavis nevats, la mar s'en doldria!...

Y no fent cas del dol dels estels la plana's gronxa com un bressol dels fruyts naixents, la plana exhala perfums més dolços que l'alé d'una verge, la plana conta a'n els seus fills las rondallas del estiu y las anyoransas del hivern, y a cada fill seu, a cada arbre, a cada planta, els hi posa una flor al front, simbol d'una virginitat fresca y gemada... Y ab llurs flors las plantas riuhen y s'en burlan dels humans que portan en el front el sagell de la dolensa... Y la plana, canta que canta una elegia a la pau, a la pau qu'ella sola disfruta!

Y els vents, suaus, ens portan rumors dolços y estranys, com el d'una cascata de flors que's destimba pe'ls pits d'una verge... Y els xiprers verdejants tremolan sota un Sol que brilla magnanim en un cel infinit y seré, en un cel que besa a la mar ab uns llavis de plata, ab uns llavis que's fonen com l'ànima endolcida d'un ay-mant en la mirada atrayent del ser qu'estima.

Las testas de las montanyas beneheixen als cels que las han coronat de flors, y adoran al

Sol, a l'encarnació de la vida, que brilla més llampant que may. Sá y enllá envia sas urpas de foch y fá vibrá'ls planetas sota son ceptre... Y els ressons, els evocan las montanyas y els contan als mortals, qu'indiferents se'n enriuen. Y las mofas dels humans, s'arrossejan pe'l llot de la terra, com els cuchs, y llur indiferencia no arriba als cels que bressolan ab voluptuositat a la terra, a la terra que riallera s'amara en la llum del Sol, ab sa llum verge y insondable, ab sa llum pura, única divina y omnipotenta.

A. MASERAS.

Desuari.

Mils de pensaments
dins mon cap breguejan;
me veig envoltat
de humanas misérias,
penso en traïcions,
en odis, vilesas,
en falsos amichs,
en donas coquetas,
que foren mon goig
y avuy son ma pena.

Y penso en la gent
que pobla la terra,
que fent treballar
va adquirint riquesas
y'm fa esclau a mí
de sas vils miserias.

Y veig molts de clots
dessobre la terra,
hont van a parar
els homens fets cendras.

Y duch cap y cor
en contínua guerra,
en dubtes, oblits,
amor y creencias.

Sento fret al cor
que ab forsa batega,
ma vida's consúm
ab tantas idees!...

.....
¡Oh! son, vina prest
y clou mas parpellas,
que tu, breus instantes
pots calmar mas penas.

BONAVENTURA RAMÉNTOL.

La literatura dramática á Portugal.

A Severa, per Juli Dantas.—*Petronio*, per Marcell Mesquita.—*O Tartufo*, per A. Feliciá de Castilho.

Tres aconteixements teatrals s'han indicat á l'escena portuguesa ab altrás tres obras d'autors y traductors eminents, durant la passada temporada d'hivern. Són aquestas: *A Severa*, *Petronio* y *O Tartufo*.

Diré quelcóm de *A Severa*, en primer lloch, perquè essent original d'un excelent dramaturg portugués, te alguna cosa més que las altrás, simplement arreglo la una y traducció la darrera.

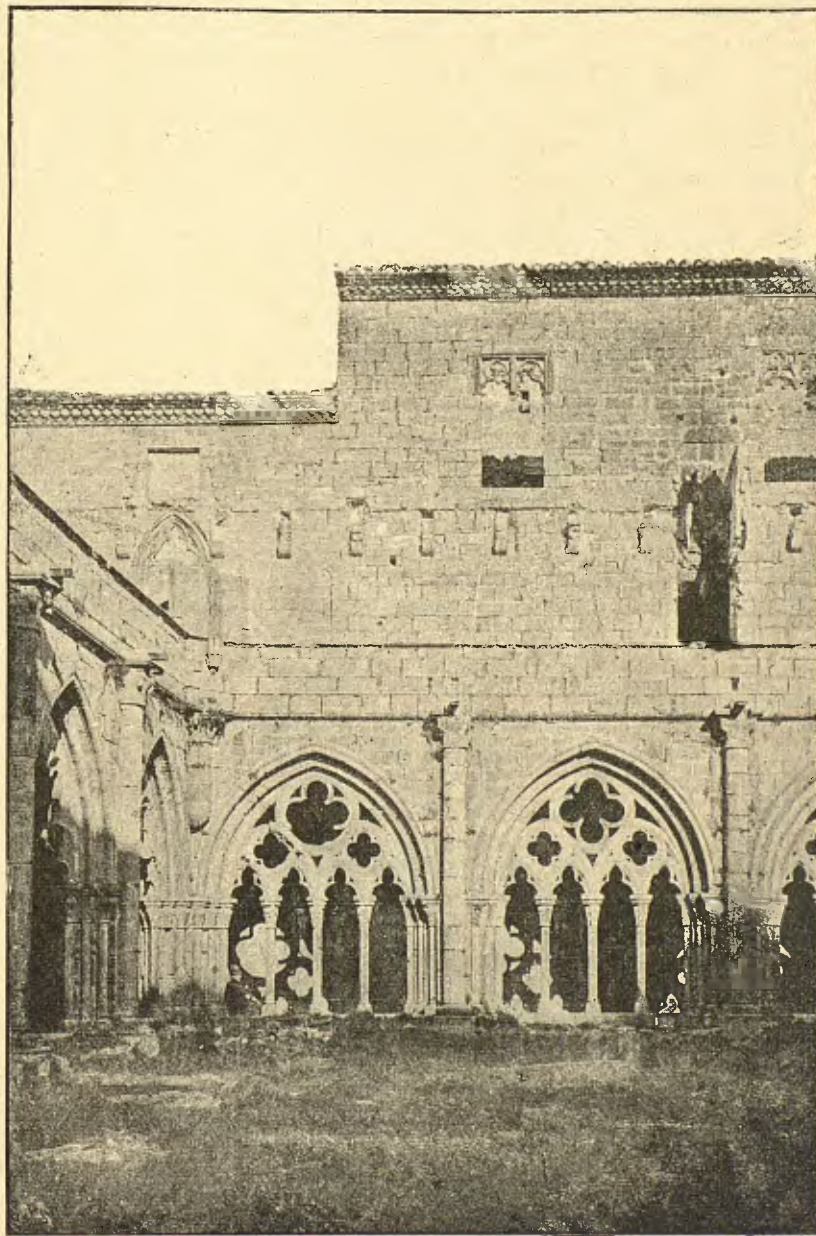
Juli Dantas, es el carácter més extravagant qu'he conegut en ma vida. Participa de la *melancollia* de l'Iglesias, del *esbojarrament* d'en Pompeyus Gener, de la *sombra* d'en Llanas... si bé de tot en poca cantitat; fins li han notat (y ja es notar), que la pal·matoria d'anar al llit, es formada d'un cap de mort, que té, al mitj de la closca, un forat per posarhi l'espelma. D'un home aixís, no se'n pot esperar altra cosa que idees funerarias, com la *Nada*, per exemple, un hermos poema que'l portá, de cop y volta, al costat dels més eminents poetes; revela un'ànima ben disposta per obrirse pas vers las regions de la gloria. Fa esgarriar la lectura d'aquells conceptes tan escéptichs; sembla mentida en un home tanta dubte. Escullí lo més baix y rastre, lo qu'embruteix y afronta: el mal; y aixó va vestirho d'una forma esplendorosa, magnífica, fins á presentarho com obra mestra.

Aquest es l'autor de *A Severa*. Buscá tipos dels carrerons de Lisboa, estudiá sas costums y son llenguatge y d'aquest material ne feu una obra teatral plena de veritat, plena de bel·lesas, plena de moral, puig que donant á conèixer lo dolent de la societat se fa idea de lo bó y's

busca remey á lo primer, procurant apartarlo, y's destitja lo segón, qu'ennobleix y dignifica.

En Marcell Mesquita, potser el primer dramaturg d'aquest pahís, feu, del célebre *Quo vadis*, l'obra eminent del escriptor polach, Enrich Sienkiewicz, un drama admirable. Es precis tenir la práctica y'ls profonds coneixements d'en Marcell Mesquita, pera en cinch actes no més, resumir tots els punts culminants de la novela, de manera que'l carácter de Neron y de Petronio, la perversitat de Tigellino,

MONUMENTS DE CATALUNYA

POBLET: Detall del Claustre y del Palau del Rey Don Martí.

el desvergonyiment del philosoph Chilon Chilonidas, els amors de Vinicio, l'energía de Paulo de Tarso, la llealtat y dedicació de Eunice, la resignació d'Actea, l'aymada cayguda en desgracia, els gelos arrebatadors de Poppea, quedins fidelment dibuixats, voltant l'acció d'un interès creixent. Y allà ahont els fets no poden presentarse visualment, son relatats per boca dels propis personatjes, y aixís queda bosquejada del tot l'obra d'en Sienkiewicz, de manera que l'espectador s'entera dels martirys soferts pe'ls cristians vilment acusats d'haver incendiat á Roma, al igual que d'aquella tragedia imponent, colossal, única, passada al Circo, en que'l gegant Ursus tors el coll al vigorós *auroc* al apareixer portant garrotat á las banyas, el cos nú de Lygia, l'hermosa verge cristiana promesa de Vinicio.

Marceli Mesquita feu, donchs, un primorós treball de síntesis dramática empolaynantlo, ensemps, ab son istil correcte, reconstruhint, en el curt espay d'algunes horas, la voluminosa obra del escriptor polach.

En quant á la presentació en escena y desempenyo, bona la primera y inexcusable segón. El protagonista estava encarregat al eminent trágich Brazão, celebrat per tot arréu com á eximi *diseur*. Els dos germáns Rosa, l'Angela Pinto y Maria Falcão, forman el cuadro magnífich del teatro de «D.ª Amelia», hont se representá *Petronio*.

Are perméttintme una espuina de filosofia íntima:—Quina ópera més espléndida'n faria, d'aquest'obra d'en Sienkiewicz, el nostre Vives!

O Tartufo, es una comedia en cinq actes, traduhida lliurement al portugués pe'l malhaguanyat poeta Antón Feliciá de Castilho, que boy cego dona al teatro aquesta traducció d'un molt gran valor literari, puig si's té en compte que Molière no acostumava revestir sas produccions de galas de llenguatge, devant l'obra d'en Castilho, se veurá més un colaborador, qu'un traductor. Aquest literat, mort fa á la vora de vint anys, es considerat com un mestre dintre las llettras portuguesas, y en bona fe qu'ho mereix. Pot posarse al costat de João de Deus, sense que d'aytal companyia baixi aquest ó aquell s'enlayri.

L'obra de Molière fou estrenada en 1667. ab el nom de *L'imposteur*, tenint una única representació ja que no permeteren que continués en escena, puig deyan qu'era en escarni á la Religió, lo que feu esclamar á Molière: «*Si l'on prend la peine d'examiner de bonne foi ma comédie, on verra... que j'ai mis tout l'art et tous les soins qu'il m'a été possible pour BIEN DISTINGUER LE PERSONNAGE DE L'HYPOCRITE D'AVEC CELUI DU VRAI DÉVÔT... Il (Tartufe), ne dit pas un mot, il ne fait une action, qui ne peigne aux spectateurs le caractère d'un méchant homme, et ne fasse éclater celui du véritable homme de bien que je lui oppose... Si l'emploi de la comédie est de corriger les vices des hommes, JE NE VOIS PAS POUR QUELLE RAISON IL Y EN AURA DE PRIVILÉGIÉS. Celui-ci EST, DANS L'ÉTAT, D'UNE CONSÉQUENCE BIEN PLUS DANGEREUSE QUE TOUS LES AUTRES.*»

La rahó está esplicada en la resposta del primpcep de Condé á Lluís XIV, cuan aquest, després de la representació de *Scaramouche*, li observava son desitj per' sapiguer el motiu del per qué la Cort, l'alta societat, s'oposava tant,

trobantla censurable a la comedia de Molière: «*C'est que la comédie de SCARAMOUCHE joue LE CIEL ET LA RELIGION, DONT CES MESSIEURS-LÀ NE SE SOUCIENT POINT: MAIS CELLE DE MOLIERE LES JOUE EUX-MÊMES; c'est ce qu'ils ne peuvent souffrir.*»

Tartufe, es l'obra prima del inimitable autor francès, si bé hi há qui concedeix aquesta primacia al *MISANTROPE* y'ls alemanys encara al *AVARICIEUX*, més si hem de jutjar per l'acullida que'l públich li ha concedit en tot temps, baix aquest punt de vista, no podrém menos que posá'l *TARTUFE* en primer lloch, millor dit, la majoria dels espectadors (no diré dels literats), se decanta per aquest últim.

Res més tinch d'anyadir; si aixó no basta, anyadéixishi el correcte desempenyo que la companyia del teatro «D.ª Maria» li doná, y tindré al *O Tartufo*, el possehidor dels dos valors que deuen concórrer en tota producció escénica: el literari y l'artístich.

IGNASI DE L. RIBERA ROVIRA.

Lisboa, maig de 1901.

SS
9

Esclat del cor.

(MÚSICA DE DONYA AUREA ROSA CLAVÉ.)

Matinal,
dols, frescal,
l'oreig ve ab la rosada.
Sospir teu
amor meu,
oreig de matinada.

Sol qu'encén,
raig potent,
de ple lo dia impera.
Sol, ton cor.
Raig d'amor,
ta rossa cabellera.

Nit de pau
de cel blau,
serena y estrellada.
Ton mirar
tendre y clar,
es cel sens cap boyrada.

CARLOS FERRER CLAVÉ.

La Convalescència. (1)

NOTA BARCELONINA.

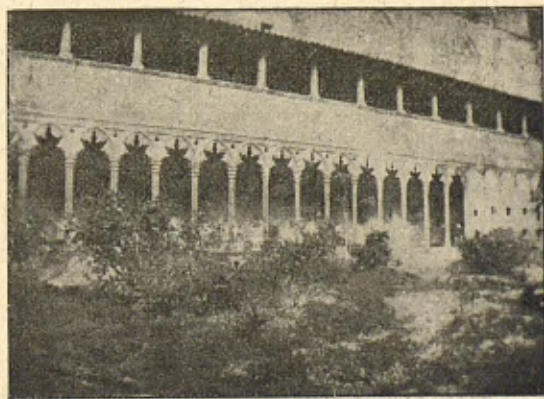
Aném á fer referencia á una fundació efectuada en nostra aymada ciutat nadiuha en aquells dias d'agitació política que passá'l principat de Catalunya al esdevenirse la segona meytat del sigle XVII. Institució verament catalana y que resté que véurer ab la oposició forcosa que hagué de fer nostra terra á aquella política del comte duch d'Olivares, tan desacertada que al cap y á la fi, el mateix monarca que havia en ell dipositat omnimoda confiança hagué de reconèixer la rahó que assistia á aquells sos *rebel·des* vassalls. Volém sols referirnos á una institució piadosa, mostra elocuentissima d'aquella proverbial inclinació dels fills de l'antiga ciutat comtal *caput et columna totius Cathalonie*, conforme l'havia anomenada en un document memorable retret per l'inolvidable cronista Esteve Gilabert de Bruniquer, aquell altre rey que's deya Joan II d'Aragó y contra qui hagué d'oposarse'l sentiment de justicia innat en els fills d'aquest pahis, y quina fidelitat monárquica, ó millor dit envers sos sobirans, també hagué d'ésser reconeguda, al efectuars el célebre pacte de Pedralbes.

La pietat ha sigut en tot temps una nota de las virtuts caracteristicas dels barcelonins. Ha sigut Barcelona una ciutat piadosa en tots temps, per la rahó sencillissima de que sempre ha sigut una ciutat relligiosa en la quel amor al proxim hi ha brillejat tant com l'amor envers á Deu. Alguna prova'ns suministraria sa historia en aquell temps en que's trobava enllotada en el fanch de las supersticions gentilicas paganas, però bastará pera comprobar nostra afirmació el recort de que es ella la ciutat á la que'ls romans cognominaren *Faventia* y *Pia* en alusió á lo afavorida que resultava de las divinitats y á la manera com corresponia á aquells ab son fervor y á la noblesa de sos sentiments humanitaris. Y si algú dubtés encara de la nostra afirmació, deuria recordar que hi há testimonis fidedignes d'aquell llunyá periodo històrich, per los que venim en coneixement de que aquí hi havia llavors ja instituhidas corporacions treballadoras, origenarias dels posteriors gremis, lo que demostra que aquí el treball no era conceptuat com á cosa propia d'esclaus, sinó noble exercici d'homens lliures, y en consecuenca, reconeguda la dignitat humana dels inferiors, en quant los qui imperavan permetian que'ls tals s'associessen pera'l major desenrotllo de sos interessos materials, que indubtablement importava també el fi moral d'ajudarse mutuament en las necessitats de la vida.

Y aqueix sentiment de la pietat forsosament

s'ha de fer més evident en quant la Relligió d'Aquell qui proclama en son programa de la humana redempció com un dels elements essencials pera conseguirla, la pau entre'ls homens. Y tan arrelat se'ns manifesta aqueix sentiment, que un dels epissodis més hermosos de la vida de la molt insigne barcelonina Santa Eularia es aquell en que'l seu pare la sorprén ab la falda plena d'almoynas que va á repartir entre'ls pobres. Aquí's fan pobres, pera socórrer als desamparats de la fortuna, la barcelonina Ferasia y son espós Pauli; aquí s'estableixen un bon nombre de casas destinadas á aténdrer als pelegrins, com els hospitals de Santa Eularia en el palau dels Comtes sobirans, el de Plegamans en la Vila-nova, que s'estableix en el sorral de la platja de nostre Mediterrá, precisament en el punt avuy dia corresponent al barri del carrer Ample, devallant desde la Fusteria; lo de Santa Martha en la part oriental y en la de ponent el de Santa Margarida, donantshi en tots tres, generós aculliment y sustento als que venen y van desde distints punts á aquesta nostra nadiuha patria. En ella pera alimentar als infelissos desvalguts s'hi crean institucions com la de la Canonja, qu'es fundació eclesiástica, diferenciantse de las de Marcús y de Pere Desvilar que tenen caràcter particular, y si la malaltia ve á fer més trista la sort dels pobres, no hi faltan hospitals creats á aqueix fi, com el municipal de Sant Nicolau de Bari, y'ls particulars del canonge Colóm y de Sant Llätzer, aqueix ultim indiscutiblement establert anteriorment pera'ls masells, avans que'ls antonians establissen per Europa els seus pera acullirhi aquells pobres assotats pe'l terrible foch de Sant Antoni; de la mateixa manera que s'estableix á Barcelona molt avans que per tots els demés punts de la Cristiandat la Casa dels Infants órfens; y, finalment, hi es instalat l'hospital dels pobres captius redimits del jou dels moros, una volta son retornats á la mare patria pe'ls mercenaris, qui tenen aquí la casa matriu d'aquella incomparable Mercé ma-

MONUMENTS MALLORQUINS

CLAUSTRE DE SANT FRANCESCH, DE PALMA.

(1) Per més que no estén conformes ab algún extrém del fondo del present article, l' publiquém á títul de nota curiosa y per tractarse de datos interessants respecte á un dels edificis antichs de Barcelona.—N. de la R.

riana y pera quina assistència corporal y material d'aquells que havian caygut en tanta desventura com la de pérdrer sa llibertat, las nobles y santas barceloninas Maria de Cervelló, Colagia y alguna altra senyora, impulsadas per l'esperit de la caritat evangélica, no sols se desposseixen de llurs riqueses y benestar, sinó que's consagran á servirlos, venint, en consecuencia, á ésser aquellas catalanas religioses, las precursoras d'aquellas germanas de la Caritat, que en la vehina Fransa alguns sigles més endavant havia d'instituhir aquell gran varó de virtuts y exemples superiors, que si no era catalá per sa naixensa, puig probablement fou á Tamarit de la Llitera hont s'efectuá sa vinguda al món, y perteneix ja al regne d'Aragó aquell poble, parlava catalá com nosaltres, de la mateixa manera que hi parlan avuy dia els que hi neixen, per ésser fronteris á Catalunya.

En 1401, en temps del rey Martí, se considera prudentíssim y de més positiu resultats en favor dels pobres malalts, lo unificar totas aquellas institucions benéficas en l'Hospital del canonge Colóm. Son emplaçament en la part del arrabal, y per lo tant en un siti fora de poblal, ofereix terror suficient pera aixecar un edifici gran com correspón á la importancia de la ciutat y exigeixen el desenrotllo que ha pres el vehinat que omplena'l perimetre circuit de murallas que desde la Rambla arriba fins al acabament del barri de Ribera en la linia de mur en que s'hi troba'l baluart de Santa Clara y'l portal de Sant Daniel; y pe'l cantó invers desde la linia murallada del baluart del Vi, ó de Sant Ramón, prop del mar, fins á la que s'hi obra'l portal dels Orbs ó del Angel, que com es ben sabut se trobava en la part de montanya.

Colocadas las primeras pedras d'aquell edifici que devia enclóurer l'agregació de sis institucions benéficas á 17 de febrer del any sobre indicat 1401, pe'l rey també retret Don Martí l'Humá, per sa muller Na Maria, pe'l noble Jaume de Prades en nom del princep Martí, rey de Sicilia, pe'l bisbe de la ciutat Joan Armengol y pe'ls Magnífichs Concellers, en quina dia da feya dos mesos y tres dias que s'havian comensat las obras preliminars de la construcció, anaren seguint las que al arribar á son terme havian de donar aquell edifici quadrangular, quins costats donan cara á las actuals vias ó carrers del Hospital, de Cervelló, del Carme y de las Egipcíacas, corresponent la part dreta al departament dels homens y la de la esquerra al de donas. Per la part de darrera quedá un espay extens de terreny que probablement s'utilisaria per horta alimentada per las ayguas del safreig y font que requereixian las necessitats del establiment. Tan bon punt com pogué ésser ocupat, s'hi establiren els borts, els folls y'ls malalts que s'anavan presentant.

En quant á aquestos, tenint en compte que en aquells dias, per rahó del tráfeh mercantil de la ciutat, tots els dias venian gent forastera de distints pahissos, tothóm, ja fos de la terra com

extranger, hi era assistit en sas malalties, sens que la diferencia de religió que poguessen professar fos tampoch motiu pera no ésser socorregut en sos mals. Y de que's tingué en compte las condicions higiénicas que devia reunir, ne son testimoni las estadísticas de la mortalitat que presenta. que segons s'ha dit, no resulta tan considerable avuy dia com la que'n ofereixen altres establiments similars de molts punts, encara que sia ara insuficient pera'l notable augment que ha tingut aquesta població en aquestos últims temps.

Eran passats cent vuytanta nou anys que s'havia comensat l'establiment d'aquell granasil benéfich que havia adoptat el titol de Santa Creu, cuan havent mort la noble y piadosa dama Lucrecia de Gualba, senyora de la Batlloria y de Montnegre, sos marmessors feren entrega d'aquella part de son patrimoni que havia disposat se invertís en obras pias. Y com feya temps que's buscavan els medis per aixecar un edifici al objecte de que'ls malalts poguessen passarhi els dias convenients á una rehabilitadora convalescencia, aquell llegat no podia venir més á temps pera ésser el primer element per la realisació d'aquella idea que tan beneficiosa havia de resultar pe'ls pobres.

Aixís fou que'l dilluns 26 de mars de 1629, els Concellers anaren al Hospital de la Santa Creu per'efectuar, junt ab las altras corresponents entitats y distingidas personas, la colocació de la primera pedra de la obra que s'emprenia. Feya cinch anys que havia mort aqueila generosa senyora.

Peró s'esdevingué als 7 de maig del 1638 un foc que destruhí en gran part el departament de las donas malaltas, anomenat de Sant Roch, y fou precis restaurarlo, ó millor dit, reconstruhirlo, y encar que no faltaren donatius, entre'ls quals hi há que fer esment de 1.000 lliuras barceloninas que als 8 de janer del any vinent á aquella desgracia acordá donar el Concell de Cent, ab tot, se tingué de fer us de cantitats que molt bé haurian servit pera la construcció de la Convalescencia, que á lo que sembla tampoch anava tan depressa com era de desitjar. Per altra part, en aquells dias també s'invertia diner en la organizació de la sala de fer anathomias que s'anava establint prop el corralet, fossar dels pobres que morian en la Santa Casa. Respecte á aqueix lloch sagrat hi há el recort de la següent anécdota:

Un dia que'l visitá un dels nostres sobirans, estant present un orat, diu que aqueix s'encará ab el rey, endressantli aquesta significativa cuarteta:

En aqueixa pila d'ossos,
n'hi há de xichs y de grossos.
Si lo cap del rey hi fos
¿lo coneixeríau Vos?

A lo que'l monarca se limitá ab rosegars el llabi y no tornar contesta.

RAMÓN N. COMAS.

(Acabarà.)

PLANAS ARTÍSTICAS. — UN EPISODI DEL DILUVI UNIVERSAL.

Pau.

El mateix Cel, el propi espay
en totas las Nacions, en l'Univers enter,
¿qu'es lo que'ns diu? ¿Qué som germans?
per tot las estrellas lluhí igual veyém.

Y el Sol bat per tot,
per tot hi há Cel,
per tot núvols grisos,
per tot llum rutilant, per tot llum esplendent.
Som bé germans—som bé germans
iy aqueixa germanor no coneixém!,
ho diu l'espay—per tot igual,
ho diu el Cel brillant, ho diu el Cel grisench.
¿Per qué'ns matém?

¿Per qué'ns odiém
si tots sota un sostre mateix habitém?

¿Es que som Cains?
¡Donchs siguém Abels!...

Si el mateix Cel y el propi espay
hi há en totas las Nacions y en l'Univers enter,
si som germans,

coronemnos d'oliva y treballém.
¡Coronemnos d'oliva bons germans
com signe de la Pau que al Món regnar deuría;
goytém al Cel y no'ns matém..
Germans... amichs... coronemnos d'olival

J. AYNÉ RABELL.

FOLK-LORE CATALA

Corrandas populars

RECULLIDAS EN DIVERSAS ENCONTRADAS DE CATALUNYA.

A

(Continuació.)

81

Aquest any casan las blancas
y las que tenen bon dot,
l'any vinent serém nosaltres
si baixa algún cerdanot.

(Collbató.)

82

Aquest any casan las blancas,
l'any vinent ¿quí casarán?
casarán las morenetas,
jo seré la del devant.

(Pierola.)

83

Aquest any es any de canem,
hem de aprofitar be'l bri
per cusir las garronadas
dels fadrins que hi há per'quí.

(Piera.)

84

Aquest jove que ara balla
ja balla com deu y deu,
jell fos cuyt á dintre un'olla
ab deu'robos de fideus!

(Esparraguera.)

85

Aquell jovenet que balla
ajudéumel á mirar,
porta las calsetas curtas,
fa cara de rufiá.

(Bruch de Baix.)

86

A aquell jovenet que balla
pregunteuli cóm se diu,
á sota la cabellera
las ratas l'hi han fet niu.

(Capellades.)

87

A mi m'han dit, jovenet,
que de mi burlaus voléu,
las burlas que quedin vostres,
la meva amor no l'hauréu.

(Hostalets de Pierola.)

88

A la cara porta'l sol
la galant barcelonina,
á la cara porta'l sol
y al front l'estrella del día.

(Canet de Mar.)

GENERAL GINESTÁ PUNSET.

(Seguirán.)

Per falta d'espai
tinguerem de deixar
per aquesta setmana
el parlar de la vet-
llada literaria musical
que's celebrá á darrers
del mes passat en l'a-
grupació *Els Segadors*,
de Sans, ab motiu de

ferse la presentació del *Orfeo de Sans* a sos protectors y
socs de l'agrupació.

Aquesta's feu á manera d'un ensaig general, puig lo que
estava á son càrrec en la vetllada eran las llisons de sol-
feig que en el poch temps que fà está instituhit té apresas,
menys la darrera del programa, per quina execució se li tri-
butaren entussiashtichs aplaudiments.

La primera part del programa's componia de la magní-
fica pessa *Fantasia sobre ayres populars catalans* del inol-
vidable Laporta, y de la música estrangera *Dansa macabra*,
de Saint Saens, y *Marxa de Tannahuser*, de Wagner, in-
terpretadas á piano y harmonium pe'ls senyors Masclans y
Marthey respectivament. Arrencaren delirants aplausos. El
senyor Vives Borrell llegí una poesia titulada *Avant sem-
prel* que s'aplaudí molt, essent l'autor felicitat per las valen-
tas frases qu'endressá al *Orfeo*. També llegí molt acertada-
ment el senyor Pujol, la hermosa poesia de Ubach y Vinyeta,
Patria, que havia sigut premiada en nostre Certamen
literari-musical.

La segona part del programa resultá també interessant;
se compongué de la *Marxa de las ruinas de Athenas*, y
l'*andant* de la sinfonia en re major, de Beethoven. El se-
nyor Costa executá á piano *La pastoreta*, demostrant ésser
un bon artista. Se llegiren las bonicas poesias *Catalanesca*
d'en Felip Soler, llegida pe'l senyor Castellá; *La veu de*
Berenguer III, de la senyoreta Rita Busquets, y *Al Orfeo*
de Sans, d'en Joseph M. Folch y Torres, ben llegida pe'l se-
nyor Llansó.

Tots els números del programa foren aplaudits de ferm
per la numerosa concurrència que omplia la sala d'espec-
tacles, donant mostras de que havian sigut del seu gust.

Nostra enhorabona á l'agrupació per haver organísat
aqueixa artística institució acoblant á la ratlla de setanta
orfeonistas entre senyoretas homes y noys, tots ells afanyo-
sos d'avansar en la noble tasca d'instruirse. Aixís mateix la
enviém á sos mestres senyoreta Joana Farnés y Estanislau
Matheu, á quins está encarregada la direcció del naixent y
ja simpátich *Orfeo* que tant deu treballar en bé del art pe-
ra conquistar la gloria.

Dijous passat va celebrarse en el Gran teatro del Liceu
el concert anyal organísat pe'l Conservatori.

Tant la part musical com la de declamació van resultar
molt acabadas. Els senyors Galcerán, Forn, Fabrè, Mar-
shall, las senyoretas Marín, Pieri y ls alumnes de las esco-
las d'instruments, varen conquistar-se un devassall d'aplau-
sos. A la segona part del programa, els alumnes d'abdós
sexes de las escolas elementals, acompanyats al piano per
las senyoretas Palau y Cantieri, van cantar, dirigidas pe'l
professor don Pere Serra, una llissó de solfeig á vuyt veus.

Va cantarse la *Redenzione*, de Gounod, pe'ls alumnes d'ab-
dós sexes de las classes de cant, teoria y solfeig superior.

La tercera part del programa fou amenisada per la senyoreta Jordán, l'alumne senyor Anquelú y el senyor Lloró.

Els senyors Soler y Rodríguez van executar un concert á dugas flautas, acompanyats al piano pe'l senyor Colomer; la senyoreta Balbi va recitar una poesia. Finalment els alumnes de las classes d'instruments d'arch, dirigits pe'l mestre Sánchez Deyá, van interpretar un *Tempo di Minué* que vá posar fi á la vetllada que resultá molt agradable.

Amor egoísta.

SONET

Cegat per l'egoisme, hi há algún neci
que havent contret amors ab pobra dona,
creyent no passá ab ella vida bona
per altra de diners li don despreci.

S'hi casa; mes en lloch de trobá apreci,
riqueza y benestar, trist se'n adona
de que ha venut son cor y sa persona,
y present, entre abdós, temporal reci.

Com que del or es ella la mestressa,
el timó vol guiarne de la nau;
ell no vol consentir-ho, ella arma tressa,
ell reclama furiós la dolsa pau,
y convensut del erro, aixís s'expressa:
«Me creya ésse un marit y so un esclau!»

JOAN TOMÁS Y BISCAMPS.

Els traginers.

I

D'un bon tros lluny ja's veuhen baixar per la
montanya, y fins si el vent es favorable senti-
reu sas cansons, sas bellas cansons que omplan
el cor de joia.

II

Y magestuosos els traginers entran al poble
montats dalt de las mulas, ab son rostre cremat
pe'l sol y portant una flayre agradivola dels pins
sanitosos del bosch.

III

Y van d'aci d'allá fent sos recados, y de tant
en tant guaytan el cel y topan sos ulls ab els
raigs potents d'un sol de Juny que bé els fá
suar... empró més s'estiman sol que pluja.

IV

Ja son passadas las horas de la feyna, y des-
prés de abeurar sas mulas y omplir llurs sachs
de pá, s'entornan montanya amunt, monta-
nya amunt, cantant sempre la bella cansó de la
esperansa.

NARCÍS GILI GAY.

COSAS MEVAS — Poesías de R. Suriñach Senties.

Allunyat temps ha del centro de
mohiment literari catalá, y en tristos
días d'hivern en que neus y gebradas
aumentan del cos el feixuch pes de l'anyoransa, ha vingut
á visitarme en aquestas encontradas del Montseny el volúm
indicat al comens d'aquestas ratllas. Ha sigut com saludo,
ver abrá, carinyós present, del amich que no oblidia rela-
cions nascudas en época més falaguera per mi que la pre-
sent.

La impressió total que m'ha produhit la lectura de las 58
composicions del volúm *Cosas mevas*, es comparable á la
que experimentaria ab l'agradable sorpresa de trobar-me
front á front, fet ja home, de un ser que havés deixat nin y
que ja se'ns havés fet estimable per la seva precocitat pre-
cursora de lo que un día arribaria á ésser.

¡Cóm m'han evocat aquesta impressió els dolsos recorts
d'un temps passat en que la lluyta per lo bell me somreya
seguidament y que la fatalitat ayuy s'empenya en anarme
allunyant allá d'enllá com posta de sol quina següent au-
bada no tingúes d'arribar may més!

¡Cuánts dolsos recorts m'ha portat á la memorial ¡Quí-
na complascent vanitat he sentit al estrenyer en mas
mans el volúm *Cosas mevas*, d'en Suriñach Senties, recor-
dantlo en sos primers passos en el camp de las lletras! Y
molt qu 'm plaiha alentar al novell poeta á qui desconei-
xia particularment, però la imaginació me'l presentava molt
jove á través de las poch experimentadas notas de dolor
de las sevas, per altra part, ben sentidas composicions.

Ja desde alashoras se'ns revelava el poeta.

Avuy, ab el volúm *Cosas mevas* se'ns presenta ben for-
mat, ab forsa personalitat propia, ab ben marcada origina-
lidad.

Voldria retréurer aquí una á una las bellasas y richs pensa-
ments qu'enclouhen las 58 composicions pera celebrarlas,
ahora que com á imparcial treball d'análisis, anar indi-
cant alguns dels petits defectes que pugui trobarhi la críti-
ca extrema, mes lo primer ho deixo per la molta extensió
que deuria donar á n'aquest article, y lo según porque'ls
considero de tant poca importancia, qu'estich convensu
dissim que l'autor mateix avuy ja'ls reconeix millor que jo,
donchs que no radican en altra cosa que en l'adquisició
natural de la práctica del género.

Y qué més podria anyadir de mon compte propi que
aportés nova opinió á la tant bellament exposada en el
prólech del llibre per una autoritat en la poesia com es
don Joseph Franquesa y Gomis?

La meva idea, ó pretensió si's vol, no ha sigut altra que
ab las presents ratllas celebrar la sortida del volúm *Cosas
mevas*; associarme al écsit repercutit en tota la premsa
catalana, y encoratjar al jove autor á que continuhi la via
empresa en bé de nostra rica y gloriosa literatura patria.

J. XIMENO PLANAS.

Sant Celoni, 1901.

Hem rebut el primer quadern de la *Bibliografía Española* que surt a Madrid, orga de la nova Associació de la Llibreria.

Aquesta important publicació, com las que veuen la llum al estranger ocupantse de lo mateix, va dividida en tres seccions: 1.ª, *Bibliografía*; 2.ª, *Crónica* y 3.ª, *Anuncis*. La primera secció es un catàlech detallat de quantas publicacions se fan en Espanya, y subratllem lo de detallat, per quant en dit catàlech no's resa per res de cap de las publicacions que surten a Catalunya, y ¡mireu si'n surten aquí de llibres, per la gracia de Deu!... La segona secció dona compte dels acorts y disposicions de las Juntas general y directiva de l'Associació de la Llibreria, y d'ara endavant també donará compte dels plets y sentencias sobre assumptos relacionats ab els rams de llibreria, encuadernació, impremta, vendas públicas de llibres, etc.

La tercera secció conté els anuncis dels editors que donan a conèixer sas darreras publicacions.

Es la *Bibliografía Española*, a pesar de la omisió que hi havém notat, una revista important forsa útil no sols als llibretayres que son els primers interessats, sinó també a todas las bibliotecas, bibliófilis y amants de la lectura.

PRINCIPAL

Dimars passat y ahir, la companyia francesa, formada en sa majoria d'artistas pertanyents al teatro Odeon de París, en la que hi figura la primera actriu Esther Norac, y el primer actor Paul Garbogni, va donar dugas únicas funcions, compostas, la primera, de las comedietas *Les fourberies de Nerine*, y *Mieux vaut douceur* y de la comedia d'espectacle, de Rostand, *Les romanesques*, y el segon día's representaren *La phoque*, vaudeville, *Jean Marie*, dramet en un acte, y la *Parissienne*, comedia en tres actes d'Enrich Becque. Aquesta y la d'en Rostand constituïren dos écsits a París.

Avuy no tenim temps de parlarne pe'l motiu de tenir que adelantar el número, més en el vinent ens n'ocuparém ab un xich d'extensió.

ROMEA.

El senyor Blanch y Romani, al traduir *La cita* de l'obra francesa de Coppée, no va adonarse de una cosa que fá la traducció catalana defectuosa, y aixó es que l'original es una filigrana de bon dire, expressament escrita, no per cercar l'aplauso sinó per dur el goig al cor del espectador... y aquesta mena d'obras no son encara sentidas pe'l nostre públich. Un diálech com el d'en Copée sols se pot tradu-

hir per ferne una plana literaria per ilustració, y aixís qui la llegeix saboreja el seu valor, que allà no's pert com per las bambolinas d'un teatro.

Divendres vá celebrarse el benefici de las aplaudidas actrius joves germanas Baró ab la hermosa comedia *El sí de las noyas* en lloch de *Los Segadores*, el drama d'er. Pi-tarra que s'havía anunciat en programas y cartells. Després se representá *La malvasia de Stijes*. A pesar del cambi de funció a última hora, el teatro's va véurer regularment con-corregut, obtinguent las beneficiadas molts aplausos y varis regalos.

Dilluns s'efectuá el benefici del xistós actor Antón Manso ab el programa que ja varem publicar. Resultá una nit agradable; molts riallas en el públich y molts demostracions de simpatía pe'l festejat de la vetllada cómica.

Avuy dijous tindrà lloch en la lluhida societat «Beren-guer» una escullida funció composta del popular drama *Los dos sargentos franceses*, arrieglo á la escena castellana per don Teodor Bonaplata, y de la sarsueleta del género menut *Tío... yo no he sidol*, abdtas obras dirigidas pe'l senyor Gatell y prenent part en la lífrica el baix cómic senyor Grau.

En el «Casino Artesano», de Gracia, el diumenge passat s'hi posá en escena, baix l'experta direcció del senyor Puig, el drama en tres actes *L'hereu*, ab quin desempenyo foren molt aplaudits las senyoras Rodés y Casajust, y'ls senyors Rosell, Galindo, Mallorquí, Pons y Casellas.

Pe'al vinent diumenge están anunciadas las obretas catalanas *A la vora del mar* y *La Pubilla del Vallés*.

En el teatro de la societat «Bretón» el diumenge, día 12, va tenir lloch la representació del drama *La carcajada*, quina execució, en general, resultá ajustadíssima com á aficionados, recullinhi molts aplausos del numerós y triat

UN RECORT DE LA

¡Y quin goig feya'l Passeig de Gracia ab aquets medis de locomoció tan pintorescos.

públich, els intérpretes senyora Vallsmadella, Sánchez, Yompel y las senyoras Guerra y Pavía.

Próximament la sarsueta *Entre mi mujer y el negro*.

El teatro de «La Banya Graciense» presentava'l diumenge passat brillant aspecte ab motiu de la extraordinaria funció á benefici dels aplaudits aficionats senyors Casas, Bonal y Blásquez. Aquests, durant la representació de las sarsuelas *Las niñas desenvueltas*, *El señor Joaquín* y *El barquillero*, foren molt aplaudits. La direcció, per part del senyor Sebé, ajustadíssima.

Pera'l proxim diumenge, día 19, están anunciadas las sarsuelas *Con permiso del marido*, *Dos canarios de café* y la comedia catalana en un acte *L'hostal de la Munda*.

En el «Círculo Colón» se va celebrar el diumenge á la nit una vetllada teatral á benefici del aixirit actor cómic don Vicens Vivó, quin programa estava compost de la obreta catalana en un acte *La marmota* y la sarsuela en dos *La esquella de la torratxa*. El públich, qu'era numerosíssim, no's cansá d'aplaudir ab entussiasme'l bon desmenyo qu'obtingueren ditas obras, distingintse notablement las senyoras Vidal y Alcalá, y'ls senyors Navarro, Córdoba, Díaz, Casadesús y'l beneficiat. Aquest fou obsequiat per sos amichs ab alguns regals.

La vetlla del dissapte passat tingué lloch en la societat «Amigos de la Aurora» la representació de las sarsuelas *La buena sombra*, *El barquillero* y *El señor Joaquín*, prenenthi part els aplaudits artistes senyors Maríeges, Rius, Puig, Basora y las senyoras Arbona y Bonnin.

El teatret ple de gom á gom.

Diumenge passat, en la societat «Jockey-Club», s'hi representá la sarsuela en dos actes *Esperanza*. Tots cuants hi prengueren part varen distingirse en son desmenyo, especialment la senyoreta Bailo, que tingué de repetir l'aria del acte segón. Del simpátich jove senyor Pullés tot cuant digué en elogi seu es poch, puig ens demostrá ser un artista de envejables condicions, conquistantse justos aplausos.

NOTICIAS

Nostre folletí dramátich.

Ab el present número acaba la joguina d'en Frederich Fuentes (fill)

UN ECLIPSE DE LLUNA

La setmana entrant comensarém la publicació simultánea de la celebradíssima comedia en tres actes, estrenada ab écsit grandió en el teatro catalá de Romea la nit del 20 de Novembre del

SETMANA PASSADA

Semblava que havéssim tornat als temps de las sibinas y la «Font del Canari».

any passat, traducció y arreglo fet per don Albert Llanas, de la famosa comedia de Moratin *El si de las niñas*

EL SI DE LAS NOYAS

y de la xistosa comedieta de don Pere Reig y Fiol estrenada el mes passat en el teatro Romea

CARTAS QUE NO LLIGAN

Repartirém 4 planas de cada una d'aquestas obras fins á terminarse la segona (que será curta) y alashoras s'oferirán las 8 planas únicament de

EL SI DE LAS NOYAS

SUSCRIPCIÓN PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podrán excedir de una pesseta, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Total: 25'60 ptas.

(Continúa oberta la suscripció.)

Galantment invitats assistirem dijous passat á la nit al Saló d'actes del Foment del Treball Nacional, hont la Societat Barcelonesa d'Amichs de la Instrucció celebrá una sessió literaria en honor de don Francisco Pi y Margall per son carácter de co-fundador de la Corporació.

La vetllada resultá solemne. Al presentarse en el Saló el venerable home polítich fou objecte de las mostrás més respectuosas d'entussiasme per part de la triada concurrencia.

Feren us de la paraula don Antoni Balaguer, don Lluçia M. Farga, don Joseph Puig de Asprer, don Manel Rovira y Serra, pera dedicar elogis al festejat, ja com á juriscònsult distingit, ja com á escriptor notable, ó com á publicista eminent. Després don Salvador Carrera recitá un fragment de son poema *Colón*, que arrencá forts aplausos.

Y per ultim parlá el senyor Pi y Margall, exposant lo convenient qu'es que'l poble s'instruheixi, puig que la instrucció es la que iguala á las distintas classes de la societat. Va fer present que en Espanya sols se destinan 13 milions de pessetas pera la instrucció, mentres que Fransa consigna 220 milions y la Argentina 60. Manifesta que

l'Estat deu pagar als mestres cuan els pobles no poden ferho. Y acabá alentant als amichs de la instrucció á que propaguin la ensenyansa de la física, la química y mecánica, indispensables á la classe treballadora suplint las deficiencias del Estat.

No cal dir si'ls aplaudiments més xardorosos coronaren el breu discurs del senyor Pi y Margall, donantse per acabada la solemne y hermosa sessió.

I intre de poch sortirà el *Diccionari de barbrismes introduhits en la llengua catalana*, obra composta per nostre amich el conegut escriptor don Antoni Careta y Vidal.

El *Diccionari* contindrà més de 4.500 articles, en els quals s'esmenan expressions del llenguatge parlat y escrit, tant en lo d'us vulgar com en lo referent á arts, oficis, ciencias, historia, geografia, mitología, etc., ilustrats ab gran copia d'exemples trets de documents oficials y particulars, de prosistas y poetas de diversas centurias y d'aplechs de literatura popular recullits de boca del poble mateix.

En resúm: un llibre d'utilitat que ja esperém llegir.

Enguany la vila de Sant Feliu de Codinas celebrarà, per primera vegada, Certamen literari, á quina festa's tracta de donarhi molta importancia; se diu que la presidencia del Jurat recaurà en una personalitat literaria ben distingida.

Avisém als escriptors llorejats en nostre Certamen que encara no han passat á recullir sos diplomas, que poden ferho cuan els plagui á tot hora del día, en nostra Redacció, hont se'ls hi guarda l'acreditatfu del llor que guanyaren.

A tots els que presentin en l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA els folletins en bon estat de la joguina *Un eclipse de lluna*, se'ls entregará un exemplar encuadernat mitjansant l'import de 10 céntims de pesseta.

En aquesta administració se ven al preu de 15 céntims l'exemplar, la joguina cómica en 1 acte, original de don Joseph Graells, titulada *Celos de l'Escolástica*.

CATALUNYA ARTÍSTICA se ven á París, Boulevard Montmartre, Kiosque núm. 50, de Mme. Scheneider.

A cal retratista.

XARADA

(AL DISTINGIT ÍDEM EN JOAN ROLDÓS.)

—Buenas.

—Deu la guard, senyora.

—Qu'es amunt aixó; n'hi há un tip.

—Una miqueta; pro vamos cuan s'es dalt ja s'es al fi.

—Veyám; voldria uns retratos que siguessin ben bonichs.

—Sí, senyora; jo puch fernhi de molt bons, que per'xó tinch un bon *tot* que va venirme ara fa un any, de París.

—Del tamanyo d'aquest jove que va ab *tres* ¿cuán valen sis?

—Aquets valen vuyt pessetas, son albums; aquets més xichs com els d'aquesta senyora que té d'anells plens els dits, valen sis; y si'ls volia com aquells que véu allí, per no més dugas pessetas n'hi faré sis de petits.

—¿Y al mateix *prima-segona* que no'ls podria tenir?

—No, senyora; fins diumenge.

—Bueno donchs; en farém sis d'aquest tamanyo.

—Molt bé;

¿vol fé'l favor d'entrá allí?...

—¿Jo?... ¿per qué?...

—Per retratarla.

—Oh; es que no son pas per mi.

—¿No?

—No senyó; per la dida, que ha de veni ab el meu fill de aquí un mes, y'm va *primera* que mirés dos veure quín li faria més barato.

—Pues, ja hu sab.

—Dispensi, si...

—No hi há de qué; estigui bona y recados al petit.

J. STARAMSA.

Solució á la xarada del núm. 48.

Des-can-sa-da.

Correspondencia literaria.

S'accepta part ó tot de lo que han remés els senyors:

Carlos Ferrer Clavé, X. Zengotita Pere Palá y Puig, Santiago Folch, N. G. G., Francesch Olives Simó, Marín Vilallonga, Pere Font Nielsa, Carlos Vidal Ferrer, Joseph Duró Gili, Ignasi L. Brichs Quintana, Joan Tomás Biscamps, B. Martí Bofarull, A. Artis Balaguer, Sadurn de Noya.

No's publicarà lo dels senyors:

Antón Miró, Francesch Castellá, J. Vives Borrell, Andreu Massot, R. Homedes Mundo, Joan Amat, P. C. N., J. M. Mallafré, P. y Sam, J. Augé Carbonell, R. Ubach, E. X. C. de B., J. Güell y Ferrer, Sebastiá Salvador, Joseph Lluís Rebull, Antoni Pujol Panadés.

El Secretari de Redacció,

PERE D'ARBUÉS.

Fidel Giró, impresor.—Carrer València, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Hi ha bussó á la porta.)

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada. — 8 de folletí dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas. — Cubertas en paper de seda.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas. — EXTRANJER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.

FÁBRICA DE SOMBREROS

de totas classes y formas

A. GILI

ES DE LAS CASAS QUE VEN AB MES ECONOMIA

HOSPITAL, núm. 16. — BARCELONA

Vendas al engrós y al detall.

PREUS DE FÁBRICA

Casa exclussiva en

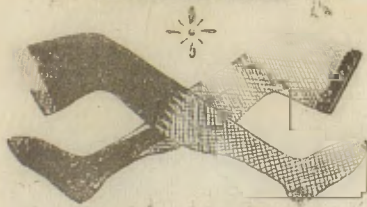
GENEROS DE PUNT

DE

CONZALO COMELLA

CARDENAL CASAÑAS (Avants Riera del Pi). núm. 10.

BARCELONA

Marca registrada.

TANCAT ELS DIAS FESTIUS

Galería Lírich-Dramática Regional

DESPATX Y ARXIU: Raurich, 20 principal

Aquesta nova Galeria montada luxosament, ofereix als senyors autors dramátichs y músichs compositors de Catalunya, Balears y Valencia, condicions ventatjossíssimas.

Respón del cobro de propietat, conta ab un escullit servey de Corresponsals, percibeix tan sols un 10 per 100 dintre Barcelona y un 15 per 100 per tot Catalunya y regions indicadas, inscriu **gratuitament** en el **Registre de la Propietat Intellectual** las obras dels autors que representa, **liquida** al cap del mes y defensa'ls drets d'autor sense retribució devant de **Centres gubernatius, económichs y judiciales**.

Poden els senyors autors demanar la **Circular** que conté las condicions de la nova

GALERÍA LÍRICH-DRAMÁTICA REGIONAL